

ezen a vidéken oly kis mennyiségben terem, hogy az építkezés szükségletét sem képes kielégíteni. És így a tőzeg valóságos áldás az itteni lakókra nézve. Azért is a kiaknázásnál arra is kellene tekintettel lenni, hogy a tőzeg további képződésének föltételei biztosíttassanak. Ez az által érhető el, ha a víz levezetését csatornák segítségével, a mint az eddig szokásban volt, beszüntetik; sőt szükség esetén a víznek lefolyását mesterségesen is megakadályozzák.

A tőzeg mint fűtő anyag azon előnnyel bír a fa fölött, hogy lassan ég és sokkal nagyobb hőfokot fejt ki mint emez. Az itt divatban lévő vastag kemenczék csak reggel fűttetnek és daczára az e vidéken uralkodó nagy hidegeknek, elegendő hőfokot szolgáltatnak a szoba egész napi melegítésére, mert a parázs egész estig megmarad a kemenczében.

A főzésnél némi hátránnyal bír, mert lassan ég és bizonyos szagot terjeszt, mely az olyan emberre, a ki nem szokta meg, kellemetlenül hat.

A tüzelésen kívül használják még trágyázásra is, mely esetben állati ganéjjal vagy ganéjlével keverve, sőt magánosan is fölhasználtatik.

Ezen fölhasználás gyakorlatilag nem bizonyult be előnyösnek; sőt a vele járó munkát is alig fizeti ki, azért is újabb időben felhagytak vele.

Kisebb mértékben használják itt a tőzeget tőzegszén előállítására, mely a kovácműhelyekben találja alkalmaztatását. A tőzegszén minőségre nézve alig áll utána a faszénnek; de előállítása nehéz, mert a száraz tőzeget, a mint egyszer égni kezd, igen nehéz eloltani. Már többször történt, hogy eloltottnak vélt tőzegszén eltéve, hosszabb idő múlva újból kigyuladt és tüzesetnek volt okozója.

A tőzeget az említett célokon kívül föl lehetne használni tőzeges fürdő berendezésére, anilin-festék előállítására,* sőt igen czélszerűnek bizonyult a tőzeg sebek bekötésére is.

V Á L A S Z

Dr. Schafarzik Ferencz úrnak «Földtani Közlöny» ez idei évfolyama 231—233. lapjain közölt irodalmi ismertetésére.

Dr. SCHAFARZIK FERENCZ úrnak a «Földtani Közlöny» ez évi 7—9. füzetében közzétett s a Kárpát-Egyesület évkönyvében megjelent dolgozatomra vonatkozó tárgyilagos referaturnára válaszolva, mindenekelőtt kiemelem ama körülményt, hogy a nevezett évkönyvben olvasható értekezésem csak rövid kivonatát képezi azon előadásomnak, melyet a Kel. Kárpátok osztályának 1884-ki gyűlésén a nagybányai bányakerület földismei viszonyairól tartottam s e rövid kivonatban a kőzetek és formációk korára vonatkozó bővebb indokolások úgy, a hogy ezek élőszóval a jelen voltak teljes megelégedésére elő voltak adva, nem foglaltatnak.

T. bíráló úrnak a porfirok iránti kételyeit, elismerésem kifejezése mellett,

* G. THENIUS: Die Torfmoore Oesterreichs und der angrenzenden Länder, ihre Wichtigkeit für Staats-Oekonomie und Industrie, nebst einem Anhang: «Ueber die Darstellung der Anilinfarben.» Wien 1874.

annyival is inkább tudom méltányolni, mert e kérdésben magam is a legszigorúbb tartózkodó állást foglaltam el mind addig, míg különösen a misztbányai bányaműveleteknél állításomat igazoló viszonyokat alkalmam volt észlelni.

Különben a cikkben nem is az van mondva, hogy a leírt kőzetek egy része porfir oly értelemben, mintha e porfirok tán uralkodó tömeges elterjedése szóba jöhetne, hanem az idézett lelőhelyeken igen is porfir-változatok észlelhetők alárendelt előfordulásban.

Geologiai érvekkel a bizonyításhoz készséggel járulok, ha a jelenleg hozzáférhetlen «István», «Hercules», «Barbara», «Kelemen», «Flórián» bányák újabb feltárás alá kerülnek.

A «propilit» annyiban nem lehet «semmis» fogalom, mert oly tárgyat nevez meg, melynek különös bányászati jelentősége van; egyébiránt a bányászattal gyakorlatilag foglalkozó szakemberek az üvegtelen alapanyagú s az andezitek kitörését megelőzőtt amfibol-plagioklasz-kőzetet rövidség okáért (RICHTHOFEN szerint) «propilit»-tel jelzik.

Hogy oligoklasz-kvarcz-trachit a guttini tömegekben fellelhető, ezzel nem kívántam kifejezni azt, mintha az egész guttini lánczolat ily kőzetből állana, hanem egyszerűen jeleztem, miszerint nevezett trachit-féleség, mint ilyen, csakugyan megvan a Nagybánya kerületi vidéken egy — máskülönben nevezetlen — helyen, mely inkább a guttini tömegekhez, mint a délre eső Prehevia-Barbarához tartozónak vehető. A guttini magaslatokat magam is augit-andezitnek, még pedig *hipersztén-augit-andezit*-nek találtam, a telérekhez közeledő mélységben azonban oligoklasz-kvarcz-trachit is lép fel, az «Izvara guttinului» és «Barbara» közti hegyzöm orthoklasz-kvarcz-trachitját áttörő éjszaki andezitek érintkezési környezetén.

Végre a rétegek kövületei miképi meghatározására nézve megjegyzem, miszerint teljes megnyugtatósomra szolgált t. Dr. PETHŐ GYULA társ. volt titkár úrnak becses levele, melyben szives volt értesíteni a felől, hogy b. felhívása folytán a titkári hivatalhoz beküldött összes petrefaktumok általam *helyesen* voltak meghatározva.*

Felsőbánya, 1886. október 27.

Dr. SZOKOL PÁL.

* Tisztelt szerkesztő-titkár úr! Becses olajtása szerint megtekintettem a dr. SZOKOL PÁL tagtársunktól beküldött kövületeket s úgy látom, hogy a kérdésben levő harmadkori fajok, a melyekre dr. SCHAFARZIK tagtársunk a mult füzet 232-ik lapján hivatkozik, u. m. a

Venus multilamella, LAMARCK.
Ervilia podolica, EICHW. sp.
Maetra podolica, EICHW. — és
Tapes gregaria, PARTSCH, sp.

csakugyan helyesen vannak meghatározva. De SCHAFARZIK tagtársunknak mindamellett is igaza van, mert SZOKOL PÁL úr az utóbbi három, tipusos szármátkori fajt saját profiljának magyarázatában (Kárpát-Egyes. Évk. XII. 152—153 lap és 1. ábra) az alólról számított 3—6-ik rétegekből idézi, a felső mediterránkori (tehát a szármátkort megelőző időszakból eredő) *Venus multilamellát* pedig az ezek fölött fekvő 9-ik számú rétegből valónak állítja. Nyilvánvaló tehát, hogy itt tévedés van a dologban. SZOKOL PÁL tagtársunk vagy a kövületeket vagy a rétegsorozat számait véletlenül elcserélte s így kerülhetett azután a felsőbb és ifjabb szintájba az a kövület, a mely a másik háromnál idősebb s régibb eredetű.

Fogadjja, stb.

Dr. PETHŐ GYULA.